

Aan: De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Binnenhof 4, 2513 AA DEN HAAG
Datum: 26 februari 2015
Betreft: Aanpak draagtassen (o.a. gratis plastic tassen)
Ons kenmerk: IenM/BSK-2015/15767

Tekst 1

Geachte voorzitter,

Verantwoord omgaan met grondstoffen en zorgen dat er geen afval ontstaat, zijn belangrijk voor een transitie naar een Circulaire Economie (CE), één van de doelstellingen van dit kabinetsbeleid. Daarom wordt er onder meer gewerkt aan een brede aanpak voor het reduceren van het gebruik van draagtassen door consumenten en in het bijzonder aan het reduceren van het aantal plastic draagtassen. Ik heb hierover een aantal keren met uw Kamer van gedachten gewisseld. Deze brief schetst de aanpak voor de gewenste reductie.

[...]

Preventie eerst: minder draagtassen gebruiken

De grootste milieuwinst is te halen door minder draagtassen aan te bieden en minder draagtassen te accepteren bij de kassa. Consumenten kunnen zelf een tas meenemen bij het doen van inkopen en winkeliers kunnen terughoudend zijn bij het meegeven van tassen. Op deze manier wordt verantwoord omgegaan met grondstoffen. Dit vergt bewustzijn én inzet van alle partijen.

[...]

Verbod gratis plastic draagtassen

Als onderdeel van de brede aanpak zullen gratis plastic draagtassen worden verboden. [...]

Het verbod zal per 1 januari 2016 ingaan en heeft betrekking op het gratis weggeven van plastic tassen bij toonbankinstellingen. In het verbod wordt een uitzondering gemaakt voor plastic tassen die noodzakelijk zijn vanwege functionaliteit en voedselveiligheid. De volgende overwegingen liggen aan het verbod ten grondslag:

1. Plastic draagtassen vragen om bijzondere aandacht, vanwege de negatieve effecten op het milieu na de gebruiksfase. Plastic is een bijzonder materiaal. Het is licht, sterk en goedkoop. In het milieu zijn deze eigenschappen echter minder gunstig. Doordat plastic nauwelijks afbreekt hoopt het zich op. De 'plastic soep' in de zee is hiervan een gevolg. Uit de jaarlijkse strandmonitoring door Rijkswaterstaat blijkt dat van de tien meest gevonden items op de stranden, plastic tassen op nummer drie staan.
2. Het aandeel van Nederlandse plastic tassen in de plastic soep is moeilijk te kwantificeren, maar dat hoeft het nemen van maatregelen niet te weerhouden. [...] Daarnaast heb ik uw Kamer toegezegd om een aantal onderzoeken te doen op het gebied van zwerfafval. Het gaat hierbij om het in kaart brengen van de hoeveelheid zwerfafval op bepaalde locaties in Nederland, alsmede van de hoeveelheid flesjes en blikjes daaronder, en *best practices* in beeld brengen uit het buitenland. In deze exercitie zal ik ook het aantal tassen op land in kaart laten brengen. De uitkomsten van deze onderzoeken zal ik samen met een aanpak voor zwerfafval medio dit jaar aan uw Kamer toesturen.
3. Een wettelijk verbod voorkomt dat toonbankinstellingen vanuit concurrentieoogpunt in de verleiding komen een plastic draagtas gratis mee te geven. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat goedwillende toonbankinstellingen klanten verliezen omdat de concurrent wel een plastic draagtas weggeeft.
4. Als een winkelier als service een draagtas mee wil geven dan kan er een ander materiaal dan plastic gekozen worden. Of er kan een vergoeding voor de plastic tas worden gevraagd. Als mensen een plastic tas niet gratis meekrijgen en weten waarom dat is, dan zal dat bijdragen aan bewust en duurzaam gedrag.
5. Uit het onderzoek "Mag het een tasje minder zijn?" van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIVD) bleek dat goede communicatie in combinatie met beprijzing bijdraagt aan significante reductie, namelijk 77%, van de uitgifte van plastic draagtassen bij het verkooppunt. [...]
6. Ook bij de consumenten is er steun om het gebruik van plastic draagtassen te verminderen. Voorafgaand aan het voorstel van de Europese Commissie om plastic tassen te reduceren, is er in het kader van de *impact assessment* een enquête gehouden onder de Europese bevolking. Hieruit bleek dat het publiek bijzonder bezorgd is over het niet-duurzame verbruik van plastic draagtassen en veel verwacht van EU-maatregelen op dit gebied.
7. Er zijn situaties waarbij plastic tasjes wel aanvaardbaar zijn. Bij het meenemen van etenswaren spelen voedselveiligheidsaspecten mee. Om die reden zullen plastic tassen die noodzakelijk zijn vanwege functionaliteit of voedselveiligheid uitgezonderd worden van het verbod. Om praktische redenen zal het verbod op gratis plastic draagtassen zich richten op de uitgifte aan de toonbank.

8. De branches waarmee ik in gesprek ben [...] zijn voorstander van een verbod op gratis plastic tassen. Deze branches willen [...] tevens een uitzondering maken voor de meest duurzame materialen uit de KIDV-studie. De resultaten van die studie laten zien dat (gerecycled) polypropreen (PP), polyester (PET) en jute de meest duurzame materialen zijn voor big shoppers. Voor middelgrote draagtassen zijn dit polyester (PET), (gerecycled) lagedichtheid-polyetheen (LDPE) en gerecycled papier. In het onderzoek is [echter] geen rekening gehouden met de milieueffecten van zwerfafval. Vanwege het feit dat plastic zich ophoopt in het milieu en niet afbreekt, is plastic voor mij geen duurzaam alternatief. Om die reden zal alleen een uitzondering gemaakt worden voor de plastic tassen die nodig zijn vanwege functionaliteit en voedselveiligheid. Of *biobased* en *biodegradable* tassen uitgezonderd gaan worden, bekijk ik nog. [...]

Ik vertrouw erop hiermee de Kamer voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
Wilma J. Mansveld

Bron: Kamerbrief 'Aanpak draagtassen' (te vinden op: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/afval/documenten/kamerstukken/2015/02/26/aanpak-draagtassen-onder-andere-gratis-plastic-tassen)

Tekst 2

1. Inleiding tot de plastic zak

We omringen ons tijdens ons leven met door de mens vervaardigde dingen die meer en meer het landschap bepalen waarin we leven. Vaak 'zien' we veel van deze technologische objecten niet eens meer, maar kijken we er als het ware doorheen. Het zijn schimmen die enkel bestaan om ons in ons dagelijks leven te dienen. In dit boek wil ik graag ruimte bieden aan een van deze alledaagse objecten, een die zich bij uitstek kenmerkt door zijn dienstbaarheid en onaanzienlijkheid: de plastic zak.

Erg oud is de plastic zak historisch gezien nog niet. Aan het begin van de twintigste eeuw komt de petrochemie op en verkrijgen de bijproducten van de aardolieaffinaderij nieuwe toepassingen. Na de Tweede Wereldoorlog komen er dankzij de petrochemie diverse nieuwe kunststoffen op de markt, waaronder ook de zogenaamde polymeren. Deze groep kunststoffen blijkt voor vele doelen inzetbaar, waaronder het produceren van een kunststof omhulsel waarin men dingen kan dragen, ook wel bekend als de 'plastic zak' of 'plastic tas'. In de jaren zeventig van de twintigste eeuw wordt de plastic zak wereldwijd in grote aantallen in gebruik genomen en bejubeld. De plastic zakken zijn gemakkelijk en grootschalig te produceren, houden producten droog en goed, en dragen fier het logo van menig bedrijf of supermarkt. Ook bij het wegwerken van huis-, tuin- en keukenafval blijkt de plastic (vuilnis)zak zeer dienstbaar. Ironisch is, dat hij zelf meestal ook eindigt als een stuk vuilnis.

De plastic zak [...] kan als symbool gelden voor de wijze waarop we met onze artificiële omgeving omgaan. Hij is een onooglijk object, dat vrijwel geheel opgaat in zijn waarde; hij wordt doorgaans pas kortstondig zichtbaar als we iets nodig hebben om onze lasten te verlichten. Heeft hij zijn taak eenmaal volbracht, dan wacht hem een bestaan achter in een gangkast, fietstas, achtervak, vuilnisbelt of – vaker nog – in de wilde of aangelegde natuur, waar hij nog ongeveer duizend jaar zal moeten doorbrengen voordat hij geheel één kan worden met de aarde waarop hij is achtergebleven.

Wereldwijd worden er jaarlijks meer dan duizend miljard plastic zakken gemaakt en gebruikt. Dit komt erop neer dat iedere minuut pakweg een miljoen plastic zakken ter hand worden genomen om bijvoorbeeld inkopen, schoolspullen, huisraad of hondenpoep in te vervoeren. [...]

Maar hoewel er per dag miljoenen kilo's plastic worden geproduceerd, verbruikt en weggegooid en de plastic zak – of deeltjes ervan – zich in zo grote getale in de zogenaamde 'vortex' van de oceanen bevindt dat er tegenwoordig zelfs over een 'plastic continent' gesproken wordt, duikt de plastic zak nog relatief zelden op in filosofische of kunstzinnige reflecties op onszelf en onze leefwereld. Daarom presenteer ik in de volgende hoofdstukken een reeks filosofische bespiegelingen over de plastic zak en onze relatie tot dit object. Hierbij probeer ik, enigszins gewaagd, de plastic zak te benaderen als het ding dat het vanuit zichzelf is. Aangezien deze reflecties – onvermijdelijk – van mij, een menselijk wezen, zijn, stel ik mij voor dat deze (be)nadering van de zak zich voordoet als een dans. Een dans waarbij ik verschillende kanten van de zak in ogenschouw neem, overigens zonder me volledig in de positie ervan te kunnen verplaatsen. Ik nodig de plastic zak met een buiging uit tot deze dans, waarin we om elkaar heen bewegen en ik zo een caleidoscoop aan betekenissen aftast.

Uit: *Dansen met een plastic zak. Kleine filosofie van een onooglijk ding.*
Elize de Mul, 2013, uitgeverij Klement

